

LECTURI SUPLIMENTARE

BIBLIOGRAFIE ȘCOLARĂ RECOMANDATĂ

CLASA
A IV-A

Selecție, antologie și schițe biografice de

CORINA GÂDIUȚĂ

Editura Aramis mulțumește editurilor
Art, Humanitas și Paralela 45
pentru permisiunea de a reproduce o parte
dintre textele incluse în acest volum.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Lecturi suplimentare pentru clasa a IV-a / Corina Gădiuță
(coord.). - București : Aramis Print, 2015
ISBN 978-606-706-175-8

I. Gădiuță, Corina (coord.)

821.135.1-822
82-822=135.1

Copyright © 2015 Editura ARAMIS, pentru prezenta ediție

ISBN 978-606-706-175-8

Editura ARAMIS • Redacția și sediul social:
B-dul Metalurgiei nr. 46-56, cod 041833,
sector 4, București, O.P. 82 – C.P. 38
tel.: (021) 461.08.10/14/15; fax: (021) 461.08.09/19.
E-mail: office@edituraaramis.ro; office@megapress.ro
Departamentul desfacere: tel.: (021) 461.08.08/12/13/16;
fax: (021) 461.08.09/19; E-mail: desfacere@edituraaramis.ro

Tipărit la MEGApress

www.edituraaramis.ro
www.megapress.ro

Cuprins

ION CREANGĂ

Amintiri din copilărie – La scăldat,
Caprele Irinucai (fragment) / 5
Ivan Turbincă / 19

PETRE ISPIRESCU

Aleodor împărat / 34
Tinerete fără bătrânețe și viață
fără de moarte / 42

BARBU ȘTEFĂNESCU DELAVRANCEA

Domnul Vucea / 51

VASILE ALECSANDRI

Vasile Porojan / 69

CEZAR PETRESCU

Fram, ursul polar (Capitolul
„Sfârșitul”) / 78

MARIN SORESCU

De-a Delta Dunării / 90
La grădina zoologică / 93

MIRCEA SÂNTIMBREANU

Un șmecher la lecție / 95
Imaginație creatoare / 98

RADU TUDORAN

Toate pânzele sus! (fragment
din Capitolul I) / 101

SILVIA KERIM

Motanul din livada pustie / 110
Calul albastru / 112

GELLU NAUM

Prima carte cu Apolodor
(fragment) / 118

DIMITRIE BOLINTINEANU

Fata de la Cozia / 121
Mircea cel Mare și solii / 123

GRIGORE ALEXANDRESCU

Șoarecele și pisica / 126
Boul și vițelul / 128
Câinele și cățelul / 130

ALEXEI MATEEVICI

Limba noastră / 132
Cântec de leagăn / 135

GOTTFRIED AUGUST BÜRGER

Baronul Münchhausen / 137
Prima aventură pe mare / 143

CHARLES DICKENS

Poveste de Crăciun (Partea I) / 149

MARK TWAIN

Aventurile lui Tom Sawyer
(Capitolul II) / 168

ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY

Micul prinț (Capitolul XXI) / 175

MICHAEL ENDE

Jim Năsturel și Lukas, mecanicul
de locomotivă (Capitolele I
și II) / 180

LUCY HAWKING

George și cheia secretă a
Universului (Capitolul XV –
fragment) / 188

SILVANA DE MARI

Ultimul elf / 195
Ultimul orc (Capitolul I) / 207

LITERATURĂ POPULARĂ

Povestiri cu Nastratin Hoge. Cele
trei adevăruri / 226
Judecata înțeleaptă / 227
Recolta de aur / 228

Luceafărul-de-Seară și Luceafărul-
de-Dimineală (legendă
cosmogonică) / 230

Dreptatea lui Vlad Țepeș (legendă
istorică) / 233

Legenda Mureșului și Oltului
(legendă toponimică) / 235

**GEORGES-LOUIS LECLERC DE
BUFFON**

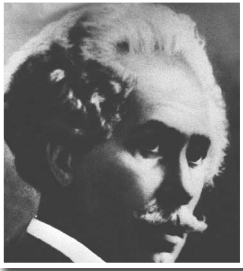
Animalele domestice. Câinele / 237

Pisica / 243

Animalele sălbatice. Lupul / 246

Vulpea / 250

BARBU ȘTEFĂNESCU DELAVRANCEA (1858-1918)

Se naște pe 11 aprilie 1858, în Delea Nouă, sat din apropierea Bucureștiului, devenit cu timpul o mahala a acestuia. Tatăl său, căruțaș originar din Vrancea, îl ia cu sine în București, unde Barbu Ștefănescu frecventează Școala Domnească, Liceul „Sfântul Sava” și, în cele din urmă, cursurile Facultății de Drept. În 1878 publică prima plachetă de versuri (*Poiana lungă. Amintiri*) și începe să lucreze în redacția ziarului *România liberă*. În 1883 debutează ca novelist cu volumul *Sultănica*, urmat de o primă variantă a operei *Hagi-Tudose*, în anul 1887 (definitivată și publicată în volum în 1903). Colaborează la numeroase ziare ale vremii, predă cursuri de artă populară la Facultatea de Litere din București, este ales deputat la Ploiești și, în cele din urmă, primar al Bucureștiului (1899). Proza lui Barbu Ștefănescu Delavrancea este variată, cuprinzând nuvele și povestiri în care se narează întâmplări din trecut sau se prelucrează motive folclorice; basme (*Neghiniță; Palatul de cleștar*); schițe (precum *Bunicul și Bunica*, în care se descriu scene din copilărie); drame istorice („Trilogia Moldovei”: *Apus de soare, Viforul, Luceafărul*). Trece în neființă pe 29 aprilie 1918, la Iași.

Domnul Vucea

Auzisem eu de turci, de muscali și de nemții cu coadă; ziua, la Amiaza-mare, îi vedeam înaintea ochilor cu paloșe late, cu sulițe lungi, călări pe cai, sărind gardurile mahalalei, ca și cum ar fi sărit o dără de bou; îi vedeam robind roate de copii și de muieri, lăsând în urma lor jale și nori groși de pulbere.

Dar oricât m-ar fi spăimântat și fericit lumea basmelor și poveștilor, când mi-aduceam aminte că de la S-tă Mărie o să trec la Școala domnească, din culoarea de negru, uitam și de turci, și de muscali, și de nemții cu coadă, și de „țara cocorilor”.

Mă apropiam cu gândul, sficios, tremurând, d-acea vestită școală, ca de un urs împăiat, gata să fug. Mi-era frică și mi-era dragă. Și mi-era dragă fără să bănuiesc nici cum e, nici unde e.

Două lucruri aflasem: că e „domnească”, iar nu cum era a noastră din curtea bisericii, și că dascălul e „profesor”, trebuind să-i zici „Domnul”, iar nu cum îi ziceam noi, la al nostru, „Nea Nicuță”.

De pe la Sân-Petru eu îmi luam ghiozdanul, îi treceam băierile pe dupe gât și colindam pe aceleași cărări din grădina noastră, zicând că am plecat la Școala domnească. Uneori îmi legam de mijloc, c-un crâmpei din frânghia mamei, tăiat pe furiș, și pe Grivei, și-l luam cu mine. Cânela căsca de căldură, repezea capul dupe muște, clănțănind dinții.

Eu îi vorbeam de Școala domnească:

— Hai, măi Grivei, măi, nu fi leneș. Acolo e școală, nu glumă... profesor mare și învățat, iar nu ca Nea Nicuță, care se încurcă când zice cazania... Măi Grivei, este așa de grozav profesorul că, d-ai vrea, chiar și tu ai învăța carte... Ci lasă muștele, nu fi prost... Să-i zici „Domnul” că, de nu, îți mănâncă coada... Și să nu scoți limba d-un cot, că-ți mănâncă și urechile, bunătăț’ de urechi, măi Grivei, măi...

Câte nu spuneam și pisicii! Parc-o simț și acum, ghemuită în sân, caldă și moale. Torcea, cu capul pe gura cămășii, cu ochii leneși și galbeni.

— He! he! Martinico... hai la Școala domnească, că sunt profesori buni... Să nu-ți fie frică... Dacă ai învăța adunarea, își dă un șoarice... la scădere îți dă doi... la fracții te face împărăteasa șoaricilor... Dacă nu te-i sili, să știi, dragă Mărtinică, că te ia de coadă, te învârtește de trei ori și-ți crapă fierea de pământ...

Voiam să sperii pisica. Pisica, sfărr-sfărr, închidea pleoapele leneș și nepăsător, iar mie îmi treceau fiori reci d-a lungul spinării, căci eu credeam pe profesor atât de mare, că mi-l închipuiam mai mare și mai tare ca tata chiar... Doamne, dar dacă, în loc să ia pisica de coadă, m-o înhăța pe mine d-un picior?...

Se ducea chieful pe copcă, și mă întorceam acasă, înșirând pisicii vorbe de mângâiere:

— Lasă, Mărtinică, nu fi fricoasă, că Domnul e bun... nu bate la palmă... nu pune în cârcă ca să tragă la spete... nici nu te-așterne cu tălpile la falangă, ca Nea Nicuță, când bea ce-a strâns cu discul.

Mai erau cinci zile până la Școala domnească. Toate lighioile din curte aflaseră că va să mă duc la o școală mare. Cânele, pisica și cei patru cai ai tatii știau pe de rost cum trebuie să fie în ochii Domnului: niciunul nu s-ar fi dus fără botini în picioare, căci desculți nu i-ar fi primit decât Nea Nicuță, c-un sfaț pe lună.

Noaptea visam școala: un palat mare, mare și frumos, ca în basme, cu porți de fer, cu geamlăcuri, cu uși de cleștari, cu ziduri văpsite ca niște icoane, și mai împodobite decât steaua lui Nea Nicuță, încondeiată de Burghilea, zugrav vestit, căruia îi frecam vâpselele între pietre numai ca să mă uit la el zile întregi cum din nimic scotea sfinți, îngeri, draci, cai și balauri.

Veni și ziua de Școală domnească.

Abia se luminase. Mă deșteptă frate-meu, care învăța la o școală și mai naltă, și citea pe cărți cu oameni cu pantalonii scurți și umflați, cu pălării mari, cu funde la ciorapi, cu săbiile mai mult scoase decât în teacă. Mi-aduc bine aminte că unul sărea de la al cincilea cat, și c-o mână își ținea pălăria. Grozav îi era de pălărie!

De la Nea Nicuță apucasem să citesc pe silabisite. Frate-meu mă învățase să citesc ca pe apă în cartea de citire. La „când cu ciurma lui Caragea, se răspândeau orașenii prin sate și sătenii prin pustii”, nu m-ar fi oprit nimeni din turuială. O ziceam dintr-o răsuflare. Ba uneori uitam să întorc foile și tot nu făceam greșală. Frate-meu mă mai învățase cele patru socoteli și fracțiile. Ce știam mai bine era tabla lui Pitagora. Mă învățase și istoria cu șase domni vestiți: Radu Negru, de care aș fi jurat că fusese român neam de arap; Mircea cel Bătrân, în capul meu, se încurca în barbă; Alexandru cel Bun, ala vodă, vezi; Ștefan cel Mare de care râdeam să mă prăpădesc, gândindu-mă că fusese așa de pitic că aprodul Purice se pusese piua ca el, Ștefan cel Mare, să încalece calul; Mihai Viteazul mă făcea să tai cu nuiaua vârfurile de știr de urzici când îl spuneam pe dinafară; și, în

sfârșit, Constantin Brâncoveanu mă făcea să plâng de câte ori îl tăiau turcii pe el și pe coconii lui.

Și spunea c-o să mă scrie d-a dreptul în clasa a treia.

Mă deșteptă.

Tresării. Îmi tâcăia inima.

Și-mi zise:

— Să nu-ți fie frică. Să spui tare și deslușit.

— Tare... da...

Și nu vedeam înaintea ochilor de frică.

— Și deslușit.

— Și deslușit...

— Să nu tremuri.

— Să nu tremur...

Și mie-mi clănțăneau dinții în gură.

Mă îmbrăcai; mă spălai cu apă rece; mă încălțai cu niște pantofi noi; mama mă pieptăna și mă sărută pe frunte, așa că o pricepui... „Să nu-ți fie frică, să nu mă dai de rușine”...

Știam eu în câte feluri săruta mama: altfel de eram bolnav, altfel când o ascultam, altfel când învățam lecția, altfel de plângeam și voia să mă împace, și cu totul altfel mă sărută când mă trimise la Școala domnească.

Pe drum, bonca-bonca, mă împiedicam de toate pietrele. Inima îmi zvâcnea cum îmi zvâcnea când alții se încercau să-mi ia zmeul de coadă.

Și tocmai departe, dincolo de S-tu Ștefan, frate-meu se opri și-mi zise:

— Aici e școala.

Școala!...

Mi se opri răsuflarea. Făcui ochii mari. Nu-mi venea să crez. Acea să fie Școala domnească? Niște case lungi, pitici și dărăpănate. Dar n-avea porți înalte de fer, căci n-avea deloc. În fața școlii, o veche pivniță, plină cu gunoi; în jurul ei, o curte mare cu bălării.

Așa case văzusem și eu.

Frata-meu mă lăsa în curte. O sumedenie de copii țipau, se zbeguiau, săreau într-un picior la șodron, se jucau cu sămburi de roșcovă și cu nasturi.

Poi așa școlari mai văzusem și eu!...

De nu m-ar trânti... Și iacă, frate-meu mă luă de mână și-mi zise încet:

— Să mergem în clasa a treia. Directorul mi-a dat bilet să te înscriu.

Când intrai în clasă văzui o vergea lungă, galbenă și lucioasă, rezemată de masa profesorului, a Domnului.

Domnul – un om nalt, slab, cu barba rară și înspicată.

Domnul era încrunțat și galben.

Domnul striga pe băieți c-un glas ascuțit.

Băieții stau ca sfinții în bănci. Vro trei, cu urechile roșii și aprinse ca focul, în genuchi, lângă o tablă neagră; lăcrămile le picurau în cărțile deschise și aduse la vârful nasului.

Vergea, lăcrâmi, urechi roșii, Domn uscat și nalt... Să dusese curajul!... Dărdâiam. Și frate-meu, după ce vorbi încet cu profesorul, îmi șopti:

— O să te asculte, să spui tare și deslușit.

Și plecă. Îmi venea să mă iau după dânsul. Și n-am plâns, nu de rușine, ci de frică.

Domnul se uită la mine cu niște ochi osteniți. Intrasem în pământ. Când deschise gura, mi se păru că mă și înghite.

— Ei... băiete... de câți ani ești?

— De opt... am împlinit la Sân-Petru...

Glasul îmi tremura ca și cum mi-ar fi bătut toaca pe beregată.

— Știi să citești?

— Știu...

— Scoate „Lectura”.

Bag mâna în ghiozdanul făcut de mama dintr-o foaie de cuadrilat și scot *Lupul și mielul*. Așa ziceam noi cărții de citire, fiindcă începea cu: *Lupul și mielul*...

Ceru și el o carte ș-o deschise.

Mie-mi juca cartea în mâni și-mi jucă până căzu jos.

Băieții râseră.

Mă aplecai să iau cartea. Domnul strigă așa de tare „tăcere”, că încremenii cum eram, adus de mijloc.

